

Гілки влади і їх ключові функції

Законодавча влада

- Основний законодавчий орган — **Верховна Рада України** (ст. 75, 77 та інші).
- Приймає закони, затверджує бюджет, контролює виконавчу владу, призначає та звільняє (у межах повноважень) Кабінет міністрів тощо.
- Не може виконувати виконавчих чи судових функцій (суворо в межах компетенції).
- Межі компетенції законодавчої влади визначаються Конституцією та законами, наприклад, виключна компетенція щодо бюджету, податків, грошової системи (ст. 92) (6aas.gov.ua)

Виконавча влада

- Головним органом виконавчої влади є **Кабінет Міністрів України** та інші центральні органи виконавчої влади (міністерства, відомства) (ст. 116–118) (bibl.com.ua)
- На місцях виконавчу владу реалізують **обласні й районні державні адміністрації** (голови держадміністрацій) (ст. 118, 119, 140) (zn-rada.gov.ua)
- Президент України має окремі повноваження, пов'язані з виконавчою владою (наприклад, видання указів у межах законів, взаємодія із Кабінетом міністрів) (ст. 102, 106) (Верховна Рада України)

- Виконавча влада реалізує закони, керує державною політикою, організовує державне управління, виконує бюджетні рішення тощо.

Судова влада

- Система **судів загальної юрисдикції** — районні, окружні, апеляційні, Верховний Суд України (ст. 125–131) (bibl.com.ua)
 - **Конституційний Суд України** здійснює конституційний контроль (конституційна юрисдикція, перевірка відповідності законів Конституції) (ст. 147) (bibl.com.ua)
 - Є інститути забезпечення судової влади, наприклад Вища рада юстиції (для кадрових питань), інші допоміжні органи. (bibl.com.ua)
-

Схема взаємодії та стримувань (checks and balances)

1. Законодавча → Виконавча

- Верховна Рада **контролює діяльність Кабінету Міністрів** (затвердження, вотум довіри/недовіри) (ст. 85) ([Верховна Рада України](http://Verkhovna.Rada.Ukraine))
- Рада може ініціювати відставку уряду чи прем'єра. (rda.dp.ua)
- Встановлює бюджет і фінансові рамки, в межах яких виконавча гілка має діяти.

2. Законодавча → Судова

- Верховна Рада затверджує законодавчу базу щодо судочинства (закони про судову владу)
- Приймає закони, що визначають статус суддів, юрисдикцію судів
- Однак не може втручатись у конкретні судові рішення — судова влада незалежна у межах Конституції та законів (ст. 6) (Konstitutsiya)

3. Виконавча → Законодавча

- Уряд може вносити законопроекти до Верховної Ради

- Президент має право накладати вето на закон (в межах Конституції) (ст. 106)
- Виконавча влада забезпечує реалізацію законів, які ухвалила Рада.

4. Виконавча → Судова

- Виконавча влада забезпечує фінансування, логістику, умови функціонування судів
- Судді не підпорядковані виконавчим органам у своїх рішеннях
- Але виконавча влада має забезпечити виконання судових рішень (примусове виконання)

5. Судова → Законодавча / Виконавча

- Конституційний Суд може визнати закон чи його положення неконституційними
- Суди загальної юрисдикції можуть перевіряти законність дій виконавчої влади в окремих справах
- Судова влада розв'язує конфлікти між особами та державними органами, між органами влади

Приклади конкретних повноважень із статей Конституції

- **Ст. 6** — поділ державної влади на законодавчу, виконавчу та судову; влада здійснюється в межах, встановлених Конституцією й законами України (static.rada.gov.ua)
- **Ст. 75 і 77** — повноваження Верховної Ради (розробка і прийняття законів) (Konstitutsiya)
- **Ст. 92** — перелік питань, що вирішуються виключно законами України (бюджет, податки, державна грошова система) — приклад виключної компетенції законодавчої гілки влади (6aas.gov.ua)
- **Ст. 116–118** — виконавча влада: Кабінет Міністрів, центральні органи виконавчої влади, органи місцевої виконавчої влади (bibl.com.ua)

- **Ст. 125–131, 147** — судова влада: організація судів, конституційна юрисдикція (bibl.com.ua)
- **Ст. 102, 106** — повноваження Президента, видання указів, гарантія Конституції, право достроково припинити повноваження Верховної Ради в окремих випадках (за умови, передбачені Конституцією) ([Верховна Рада України](#))